

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Факультет соціології і права
Кафедра філософії

**СОЦІАЛЬНА РОБОТА
У ГЛОБАЛЬНОМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ
ВИМІРАХ: ВИКЛИКИ, ЗАГРОЗИ,
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**ХІІ Міжнародна
науково-практична конференція**

23–24 листопада 2023 року

Київ
КПІ ім. Ігоря Сікорського
2024

Романій Світлана	
ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ	208
Савка Володимир	
СОЦІАЛЬНИЙ ТА ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗСУ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ	211
Садалюк Альона	
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ	215
Серга Тетяна	
НАПРЯМКИ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ЇХНІХ СІМЕЙ	219
Скидан Ганна	
ЧИННИКИ АДАПТАЦІЇ ДО НОВОГО СОЦІАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА УКРАЇНЦІВ, ЯКІ ВИЇХАЛИ ДО ПОЛЬЩІ ПІСЛЯ 24 ЛЮТОГО 2022 РОКУ	222
Стрельников Віктор	
ВАЖЛИВІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ТРАЄКТОРІЇ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ПОВНОЦІННОЇ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ	226
Уманчук Ольга	
РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ МЕХАНІЗМ СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ	229
Шаповалова Інеса	
СОЦІАЛЬНЕ ПРОЄКТУВАННЯ ЯК НАПРЯМ ДІЯЛЬНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ЦЕНТРУ СОЦІАЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ	233
РОЗДІЛ 6. Соціальне проектування як технологія розв'язання проблем вразливих категорій населення, які постраждали від війни	237
Андрєва Катерина	
ВЗАЄМОДІЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ І СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДНОВЛЕННЯ, АДАПТАЦІЇ ТА ПІДТРИМКИ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ І ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ	237
Михайлюк Марія	
СОЦІАЛЬНІ ПРОЕКТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ – ЖЕРТВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: ДОСВІД ІТАЛІЇ	240
РОЗДІЛ 7. Інновації в галузі спеціальної та інклюзивної освіти	244
Костіна Валентина, Жигилій Ганна	
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З АДАПТАЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ	244
Крилова Ілона	
КОУЧИНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У СОЦІАЛЬНІЙ ПІДТРИМЦІ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ	248
Лаврінець Марина	
МОЛОДЬ З ІНВАЛІДНІСТЮ ОСОБЛИВА КАТЕГОРІЯ ОТРИМУВАЧІВ ПОСЛУГ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ СОЦІАЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ	251
Михайлюченко Антоніна, Школяр Лілія	
СОЦІАЛІЗАЦІЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ У НАВЧАННІ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	254

РОЗДІЛ 7

ІННОВАЦІЇ В ГАЛУЗІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Костіна Валентина

vkostina2014@gmail.com

Жигилій Ганна

anya.12.14.02@gmail.com

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З АДАПТАЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ

Однією з важливих змін, що відбулися в системі освіти України є імплементація європейських цінностей та посилення уваги суспільства до забезпечення однакових можливостей для навчання й виховання всім дітям, незалежно від особливостей їхнього розвитку та проблем соціалізації. За даними Міністерства освіти і науки України, серед дітей, що вступають до першого класу, понад 60% відносяться до категорії дітей з порушеннями розвитку, що в свою чергу, вимагає від системи освіти створення умов для успішної соціалізації кожної особистості, що підтверджує актуальність проблеми соціально-педагогічної діяльності з адаптації дітей з особливими освітніми потребами.

Аналіз наукових досліджень із проблеми соціальної адаптації молодших школярів засвідчив, що досліджено такі її аспекти: проблему соціальної адаптації особистості в умовах шкільного колективу (О. Безпалько, О. Василенко та ін.); проблему підготовки майбутніх педагогів до соціалізації учнів початкової школи, якісної підтримки їх соціальної адаптації (А. Рижанова, Ю. Чернецька та ін.); соціальної роботи з дітьми та молоддю з обмеженими можливостями в умовах інклюзії (А. Колупаєва, В. Костіна,

О. Рассказова, Л. Смеречак, О. Таранченко та ін.); педагогічний потенціал здоров'язбережувальних засобів у соціалізації дітей з особливими освітніми потребами (Г. Бондар, Н. Лерантович, Т. Крижановська та ін.). Однак проблема організації комплексної соціально-педагогічної діяльності з адаптації молодших школярів з особливими освітніми потребами в умовах закладу освіти не є повною мірою дослідженою, що зумовило необхідність його здійснення.

Метою дослідження є визначення основних напрямів соціально-педагогічної діяльності з дітьми молодшого шкільного віку з особливими освітніми потребами в закладах освіти в умовах інклюзії.

Згідно зі змістом Концепції розвитку інклюзивної освіти в Україні, «інклюзивне навчання – це комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітям з особливими освітніми потребами шляхом організації їх навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на основі застосування особистісно орієнтованих методів навчання, з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких дітей» [3].

Молодший шкільний вік виступає основним етапом формування суб'єкта діяльності, спілкування та пізнання. Аналіз наукової літератури засвідчив, що специфіка процесу соціальної адаптації учнів молодшої ланки школи полягає в необхідності урахування таких важливих характеристик, що притаманні дитині цього віку як: сенситивність, підвищена чутливість кожної дитини до змісту власної Я-концепції, що робить її сприйнятливою до зовнішніх впливів тощо.

Як зазначають науковці [2], саме в умовах інклюзії передбачено, що дитина з самого раннього віку має знаходитися в соціумі, вчитися виживати та набувати нових вмінь, розвиватися як член колективу, де у дітей з особливими освітніми потребами є можливості для налагодження дружніх стосунків з іншими дітьми й для участі у громадському житті. З іншого боку, діти, які навчаються з першого класу поруч з дітьми з особливими освітніми потребами, в дорослому віці по-іншому ставляться до людей з обмеженими

фізичними можливостями, вчатья природно сприймати і толерантно ставитися до людських відмінностей, налагоджувати й підтримувати дружні стосунки з людьми, які відрізняються від них.

Дослідники [4] стверджують, що метою соціально-педагогічної роботи в навчальному закладі інклюзивної орієнтації є сприяння успішному вирішенню учнями з особливими потребами власних проблем. Засоби досягнення цієї мети – вивільнення і розвиток ресурсів учня та його соціального оточення, забезпечення необхідних соціальних змін, навчання, виховання та самовиховання особистості.

Аналіз результатів досліджень О. Василенко засвідчив, що до важливих кіл соціально-педагогічної діяльності з дітьми з особливими освітніми потребами належать: діяльність в межах освітнього простору закладу освіти, де навчається дитина; діяльність у просторі соціалізації дитини на різних рівнях (державних закладів соціальної допомоги, культурно-дозвіллевих закладів мікрорайону, сім'ї, вулиці тощо) [1]. Науковиця доводить, що основними завданнями цієї діяльності є допомога у формуванні у здобувачів освіти з особливими освітніми потребами навичок та умінь саморозвитку, засвоєння норм соціальної поведінки, гармонізації внутрішньо особистісних й загальносуспільних інтересів, розвиток загальноприйнятих норм взаємодії з оточенням.

Отже, враховуючі ідеї вищезазначених науковців та практиків розглядаємо соціально-педагогічну діяльність з адаптації молодших школярів з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії як комплексну різноспрямовану діяльність різних фахівців як в межах закладу освіти так і в оточуючому соціалізаційному просторі, що координує соціальний педагог закладу освіти та спрямовано на створення умов для сприяння успішному вирішенню дітьми з особливими потребами власних проблем, вивільнення і розвиток їхніх ресурсів, забезпечення необхідних соціальних змін, навчання, виховання та самовиховання особистості та надання підтримуючих характеристик важливим колам взаємодії дитини з особливими освітніми

потребами. Вважаємо необхідним у комплексній програмі соціально-педагогічної діяльності з адаптації молодших школярів з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії виділити такі важливі напрями діяльності та їх змістовне наповнення: діяльність з дітьми з особливими освітніми потребами (яка передбачає розвиток у них внутрішнього адаптаційного потенціалу та навичок взаємодії з однолітками в колективі); діяльність з сім'єю дітей з особливими освітніми потребами (спрямована на педагогічну просвіту батьків стосовно умов та можливостей інклюзивного навчання та формування сімейного підтримуючого кола для дитини); діяльність з педагогічними працівниками закладу освіти (передбачає соціально-педагогічну просвіту стосовно створення підтримуючого інклюзивного без бар'єрного простору розвитку дитини з ООП); діяльність з соціальними інституціями поза межами закладу освіти (спрямована на створення підтримуючого соціалізаційного простору для дитини з особливими освітніми потребами).

Список використаних джерел:

1. Василенко О. М. Соціально-педагогічна робота з учнями з особливими потребами в загальноосвітній школі інклюзивної орієнтації. Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». 2012. № 5. С. 29-33.

2. Костіна В.В., Смерчак Л.І. Соціальна інклюзія в Україні: імплементація закордонного досвіду та особливості підготовки майбутніх фахівців соціальної галузі. Корекційно-реабілітаційні інновації: впровадження європейського досвіду (CORRECTION AND REHABILITATION INNOVATIONS: IMPLEMENTATION OF EUROPEAN EXPERIENCE): Наукова монографія. Рига, Латвія : «Baltija Publishing», 2023. С.132-156. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-325-5>.

3. Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання: Наказ МОН від 01.10.2010 № 912. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro->

zatverdzhennya-kontseptsii-rozvitku-inklyuzivnogo-navchannya (дата звернення: 10.10.2023).

4. Шульга В. В. Соціальний педагог у загальноосвітньому навчальному закладі : методичні рекомендації. Київ : Ніка-Центр, 2004. 124 с.

Крилова Ілона

Науковий керівник:

Коваль О.А.,

к.філос.н., доц., ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

КОУЧИНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У СОЦІАЛЬНІЙ ПІДТРИМЦІ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

Важливим завданням для сучасного суспільства є виховання особистості з інноваційним типом культури та мислення, проектування акмеологічного освітнього простору, враховуючи інноваційний розвиток освіти, суспільних та державних потреб. У відповідності до Закону України «Про освіту», дитина з особливими освітніми потребами – це така дитина, яка вимагає додаткової систематичної або ж тимчасової підтримки в освітньому просторі з метою забезпечення її права на освіту [1]. На допомогу таким дітям приходять інклюзивно-ресурсні центри (ІРЦ). Робота інклюзивно-ресурсних центрів полягає у наданні психологічно-педагогічних послуг дітям з особливими освітніми потребами, їх батькам та педагогам, що з ними працюють. Так, ІРЦ здійснює психологічно-педагогічну оцінку розвитку дитини, тобто визначає її особливі освітні потреби, і, виходячи з цього, визначає характер психолого-педагогічної допомоги для забезпечення супроводу такого учня фахівцями необхідної кваліфікації. Важливою складовою роботи таких центрів є надання консультацій та методичних рекомендацій педагогам, які працюють з учнями з особливими освітніми потребами у навчальних закладах. Прикладом